

In dulce târg al Iaşilor...

Vechi centru de cultură al ţării, Iaşul — oraş de baştină al altor generaţii de artişti şi scriitori, — între zidurile căruia se înalţă vechiul şi totodată reînnoitul edificiu al frumosului Teatru Naţional, cuprinde azi un public tot mai numeros, legat prin tradiţie de dragostea pentru scenă. E un public variat stratificat — un public deopotrivă muncitoresc — avind în vedere rapida şi intensiva dezvoltare industrială a vechiului „dulce târg al Iaşilor”, şi totodată intelectual — public impulsionat de prezenţa dinamică a celor 30 000 de studenţi — Iaşul fiind unul din cele mai reprezentative centre universitare ale ţării. E firesc, aşadar, interesul nostru pentru publicul din Iaşi, căruia ne-am adresat în chip spontan, în această anchetă „neorganizată”, cerind părerea unor categorii diverse de reali sau virtuali spectatori, tineri şi bătrâni, întâlniţi în laboratoare, în uzine, la Casa de cultură a studenţilor sau pe străzile vechiului oraş de la poalele Cetăţuiei.

DUMITRU CERNESCU

maistru, Uzinele Metalurgice

L-am întâlnit întâmplător în holul uzinei.

— Aş vrea să cunosc părerea dv. despre teatru. Sint de la revista de specialitate, „Teatrul”, pe care, probabil, dv. nu o citiţi, dar aţi avut prilejul s-o răsfoiţi, la vreun chioşc, atras de vreo poză de artist...

— Îmi pare rău. Nu pozele de artişti sau artiste m-au făcut să citesc revista dv. Am doi băieţi — unul inginer mecanic, altul tehnician. Acesta din urmă are abonament şi la revista dv., aşa că o citeşte şi eu. Mă interesează efectiv unele lucruri. Citesc cu regularitate presa literară : „Cronica” şi alte reviste. În familia noastră investim cu toţii parale serioase la capitolul acesta. Băieţii au moştenit pasiunea cititului de la mine. Acum, iar trebuie să fac rost de o lădiţă să-i trimit

inginerului (angajat la unul din combinatele de îngrăşăminte chimice din ţară), ultimele noutăţi beletristice şi tehnice apărute în librăriile din Iaşi. Şi el m-a ajutat cind „i-am bătut apro-po-ul” despre „Convorbiri cu Henri Coandă”, pe care n-am găsit-o la Iaşi. Mi-a trimis-o... Cit despre teatru... să fiu cinstit, acum îl urmăresc doar la televizor. Am îmbătrinit... Pe vremuri am avut şi eu abonament. Acum, la noi în secţie, mi se pare că un singur tovarăş, Bacrau, mai are abonament. El e mare amator de teatru. Am cunoscut artişti mari, care azi nu mai sint : Tănase, Ramadan, Miluţă Gheorghiu. Îmi amintesc de Ramadan în „rolul temnicerului din piesa *Doi sergenţi*”. Era extraordinar. Nemaipomenit era şi Miluţă în Napoleon. Avea o replică pe care o spunea grozav. Era în bivuac, la Waterloo, întins pe burtă şi parcă-l aud : „un kil de vin, o baie şi o femeie. Iată tot ce mai doresc...” Dar, pentru că despre actorii şi teatrul de azi nu prea mai ştiu... vi-l trimit pe colegul meu Bacrau. Să-mi spele el ruşinea...

maistru mecanic, președintele sindicatului,
Uzinele Metalurgice

Aurelian Bacrău

AURELIAN BACRĂU

maistru, Uzinele Metalurgice

— Mi-ați fost recomandat drept „un microbist” al teatrului. E adevărat ?

— Da, doamnă, îmi place mult teatrul. Și muzica. Mai mult chiar decât sportul. Nu-mi scapă nimic. Unde să mă duc ? La crișmă ? S-a întâmplat să-i placă teatrul și soției, așa că mergem împreună. Mă mai duc și cu „idolul meu” — băietul meu, elev la clasa de vioară a școlii de muzică. A dat recent un concert, cu „Ciobănașul” de Haydn. Mă-ar plăcea să-l văd artist ; se zice că are chemare. Dintre spectacolele teatrului nostru, în stagiunea aceasta mi-au plăcut foarte mult *Bolnavul închipuit* și *Sfinta Ioana a Abatoarelor*. Din opera lui Brecht am mai văzut demult *Mutter Courage*, pus în scenă de Mauriciu Seckler cu Margareta Baciș și cu Gilda Marinescu. M-a impresionat. Dar mult mai mult m-a interesat această ultimă piesă a lui Brecht, cu problemele ei, cu neputința religiei în rezolvarea problemelor crude ale vieții, cu exploatarea omului de către marile trusturi, și mai precis, cu efectul concurenței dintre trusturi asupra muncitorilor. Toți actorii au jucat bine și, firește, mai ales protagoniștii : Cornelia Gheorghiu, George Macovei, Boris Olinescu. Mi-au plăcut și *Duet* și *Fintna Blanduziei*. Foarte mult mi-au plăcut Ștefan Dănculescu și Aurel Burlacu în *Interesul general*. *Opinia publică* și *Mielul turbat* mi se par însă mai de efect. Autorii mei de teatru preferați ? Clasicii : Alecsandri, Caragiale, Delavrancea. Rețin și recit din ei replici întregi.

— Mi-am permis înainte de a lua legătura cu dv. să sondez câteva opinii ale tovarășilor din uzină și am fost surprinsă de nivelul lor cultural ridicat. Am dat peste niște excepții sau acesta e nivelul real în uzina dv. ?

— Adevărul e că în uzina noastră se desfășoară o bogată activitate culturală. Avem un cor hărbătesc (singurul dealfel aici în Iași), două brigăzi de agitație, formații de muzică ușoară și populară. Brigăzile noastre artistice fac o treabă foarte bună. Prezintă programe satirice, bogate, adecvate, care lovesc drept la țintă. Uite, am chiar acum pe masă un text nou, scris de tovarășii noștri. Dacă se va reprezenta, unii se vor supăra, alții vor ride cam... albastru. Am încercat să ne creăm, cum ziceți dumneavoastră, textieri de-ai noștri. Vom încerca să ne creăm și instructori de-ai noștri. Cu profesioniștii am avut câteva experiențe triste. Unii dintre profesioniști ne-au cam „dus”, ne-au „fraierit”, ne-au luat paralele și n-au făcut nimic. Nu spun nume. Dar cine are musca pe căciulă, o simte. Ai noștri în schimb se devotează cu pasiune și convingere acestei munci. Am încercat să stabilim o legătură mai strinsă între teatru și uzina noastră ; am invitat la noi artiști de la Național, care au prezentat cu succes *Muza de la Burdujeni*. După spectacol am avut loc discuții. Le-am împărtășit artiștilor din experiența noastră. Sala era plină. Ar trebui ca asemenea manifestări să se repete mai des ; ca inițiativa să vină și de la Teatru — să nu așteptăm eu anii... Oamenii noștri sînt dornici să cunoască personalitățile artistice, și admiră pe actori și vor să știe mai multe despre ei. Personal prefer opera fiindcă îmbină teatrul cu muzica. Unele spectacole le-am văzut de două-trei ori. Foarte interesant mi s-a părut libretul și muzica spectacolului cu conținut revoluționar *Trandafirii Doftanei*, prezentată, aici la noi, de Teatrul muzical din Galați. Între cunoscuta *Silvia* și *Trandafirii Doftanei*, nu fac demagogie, eu o prefer pe aceasta din urmă.

VASILE CIOBANU

pensionar, fost asistent medical

— Și teatrul... Dar pasiunea vieții mele este muzica simfonică. De 50 de ani mă duc la concertele. Rar s-a întâmplat să-mi scape vreunul. Gustul îl am de copil. Învățătorul nostru din sat, fost conducător de muzică la un regiment, s-a întors din primul război mondial cu o captură serioasă : 150 de instrumente muzicale. A înființat în sat o orchestră. De atunci am rămas cu „boala” asta. Mai târziu, cînd eram elev la Școala normală

Pensionarului Vasile Ciobanu îi place oricând să discute despre teatru.

din Dorohoi și auzeam că vine Enescu în oraș să dea cele două tradiționale concerte în beneficiul copiilor săraci, vindeam urgent un sfert din rația mea de pîine și-mi cumpăram bilet. Am insuflat și fiicei mele, astăzi doctor chirurg, această pasiune, dar mi-e teamă că o pierde. O atrage spre muzica ușoară soțul ei, inginer, profesor la Politehnică, pasionat după muzica „beat”. Pe chestia asta, e o adevărată zizanie în familie. De hatîrul nostru, la cîte trei-patru plăci cu muzică ușoară, ginerele acceptă să ne pună și cîte una de muzică simfonică. Eu nu zic, și muzica ușoară e muzică, dacă e melodioasă și dacă e interpretată de adevărați cîntăreți. Dealtfel, și la teatru mă duc numai cînd joacă actori bine cunoscuți. Îmi place să văd actorul cî joacă cu mare siguranță, cu mare încredere în el. Cunoșc actorii de la Iași. Cu Ionel Lascăr am făcut armata, cu Constantin Sava sînt vecin. Îmi plac și ei, îmi plac și Dănculescu și Macovei și Scimbinschi...

Mă duc numai la piese... sănătoase. Nu-mi plac improvizațiile „moderne”, simple baloane de săpun. Publicul e foarte pestrîț, unuia, vorba lui Topirceanu, îi plac mandarinele, altuia portocalele. Tinerilor să li se dea ce le place. Eu sînt pentru valorile clasice. Nu mă duc să aplaud de complezență. Sînt bătrîn. În ziua cînd merg la teatru mă pregătesc special, mă odihnesc. Ziua aceea întregă e o zi liniștită, beau, cu patru ore înainte, o cafeluță... Or, pregătirea aceasta trebuie să știu precis pentru ce o fac, nu merg la întîmplare.

IRINA POPA

elevă, clasa a VIII-a, liceul „Mihai Eminescu”

— Am văzut la teatru *Fintina Blanduziei*, *Catiheții din Humulești*, *Tango la Nisa*, *Sfînta Ioana a Abatoarelor*, *Opinia publică*,

Duet și altele. Îmi plac și piesele clasice și cele de azi. Eu cred că teatrul nostru are totuși foarte puțini clasici în repertoriu. De ce nu există permanent pe afiș cîte o piesă importantă, cum e *Romeo și Julieta*. De exemplu? Noi, elevii, nu putem trăi din ce-și amintesc părinții. Și la operă la fel. Mie îmi place mult opereta. Aș vrea ca *Sînge vienez* sau *Văduva veselă* să existe permanent în program.

CONSTANTIN BUNDUC

tipograf linotipist, Intreprinderea poligrafică Iași

— Nu-mi place teatrul. Deși noi, tipografilor, sîntem printre primii care luăm contact cu teatrul, cu textele și cu programele pe care le culegem. Cînd eram mai mic îmi plăcea să merg la teatru. Acum nu mă duc. Probabil că atunci cînd voi îmbătrîni o să mă duc iarăși. Deocamdată sînt atras de foarte multe alte activități. Particip la concursul de orientare turistică, concurez pentru „Cupa tipografului”. Pentru 13 Decembrie, Ziua Tipografului, mă ocup de brigada noastră de agitație. Mă duc cu prietena mea, Ana Irimia, muncitoare la fabrica „Mobila”, numai la film...

— Și la teatru, deloc? O întreb și pe Ana Irimia (de față). Îmi răspunde :

— Deloc. N-am văzut nici un spectacol de teatru. Dacă nu merge el, nu merg nici eu. Unul fără altul nu mergem. Se aduc bilete la fabrică, dar noi nu luăm, că nu ne place.

— De ce ?

— ? ! ..

L. VOLOVICI

ceretători — Institutul de cercetări al Academiei, secția Filologie

— Îmi place foarte mult teatrul. Nu țin să văd chiar toate spectacolele. Selectez. Mă ghidez după piesă, după regizor. Uneori și opinia unor, în care cred, contează asupra refuzului sau îndemnului de a mă duce la o anumită reprezentație. Nu am preferințe deosebite. Mă interesează cum e gândit și montat un spectacol. Am văzut *Bolnavul închipuit* de două ori. M-a stîrnit concepția tinerii regizoare Cătălina Buzoianu. Și *Troienele* în montarea Ancăi Ovanez am urmărit-o cu foarte mare interes.

Nu sînt de acord cu modul în care a fost gândit repertoriul Naționalului ieșean. Programul actual e bine gândit în aparență. În realitate, el nu are un ax ideologic și artistic precis. Prea se simte că vrea să împace toate caprele și toate verzele. După mine, teatrul nu e un act filantropic, de genul: să „punem” și autorul ăsta, pentru că nu-l joacă nimeni... Actul cultural trebuie să aibă în vedere audiența la public, dar și personalitatea anumită a teatrului, a colectivului său. În ultimii trei ani, la Iași, au fost foarte puține spectacole-eveniment, care să stîrnească ecou în țară. Explicația constă, cred eu, în această orientare prea precaut drămuită, în spirit statistic tradiționalist, a repertoriului.

La unele spectacole nu mă duc, căci știu dinainte ce cine voi sta de vorbă. Mai ales cînd știu că sînt invitat la ceva didactic, plicticos și nu la o problematică artistică deschisă meditației, dezbaterilor înaintate ale contemporaneității. După mine, fiecare spectacol al unui teatru național ar trebui să fie un model artistic. Dacă montezi Creangă sau Caragiale ești dator să faci din aceste montări ce adevărat un act de cultură și nu spectacole oarecari, de mintuială sau, dacă vrei, de serviciu.

Cît privește piesele de actualitate, e bine că s-a încercat promovarea unor scrieri ale autorilor ieșeni, tineri. Dar nu consider aceste spectacole un succes cu care Teatrul Național ieșean se poate mîndri. Piese respective pretind a fi piese de idei, de probleme actuale, de atitudine politică; în fond, nu fac decît să mimeze profunzimea. Faptul nu e caracteristic numai pentru dramaturgia ieșeană. Observația e valabilă și pentru o parte a dramaturgiei născută la București. Sînt unii autori care afișează curajul; e vorba însă de un fals curaj. Actul acesta mi se pare mai periculos decît conformismul, care măcar nu se pretinde altceva. Falsul curaj derutează, de aceea mi se pare mai dăunător. Un curaj calculat nu mai e curaj. Asemenea spectacole, chiar bine jucate, îmi lasă impresia că trișează.

Politică de atragere a publicului ieșean suferă de formalism. Multe inițiative bune sînt expediate, rezolvate demagogic... Să se îndeplinească planul și la capitolul... legăturii cu masele... Înainte vreme, pentru cei 300—400

spectatori, se făcea în fond același lucru, care se face și astăzi pentru zeci și sute de mii. Pentru captarea interesului acestui uriaș public trebuie forme noi, potrivite. Trebuie căutate și inventate tentații și sisteme în măsură să învingă inerția, mentalitatea înapoiată, fixismul ideilor preconcepute, prejudecățile de orice fel. La Iași, mai mult decît în alte părți, s-a statornicit ideea că pentru a merge la teatru îți trebuie neapărat un costum de... bal. Nu zic că e rău. O sală, somptuoasă și impunătoare ca un templu, împune. Dar în fața altarului e de ajuns să fii curat și cuviințos îmbrăcat. Altfel există inconvenientul — resimțit de altminteri — că din pricina acestei înțepeniri în „cultul” sălii și al reticențelor vestimentare, (adevărat snobism „de masă”), să se piardă un procent serios de spectatori. Anumite spectacole cer un public mai omogen. Uneori, spectacolele se cer frecventate mai ales de studenți, alții, de muncitori, fapt care împune însă apeluri speciale. De piesa pe care ai ales-o, de felul cum ai montat-o, ar depinde și un mod adecvat de propagandă. La noi și aiurea, toate spectacolele — indiferent care — se bucură de aceeași formă de propagandă, de același afiș. Atît. Totuși, repet, dacă ai gândit prost repertoriul, degeaba publicitatea, oricît de ingenioasă ar fi.

Multe spectacole bune n-au avut la noi audiența cuvenită. *Galileo Galilei*, de exemplu. Mulți factori externi, prea mulți după părerea mea, intervin în treburile teatrului — de la fixarea repertoriului și pînă la montarea spectacolelor. Toți acești factori ar trebui însă să-și pună serios și problema propagandei și a modului cum se difuzează în mase „producția” teatrului. Actorii ieșeni, mai ales cei tineri, sînt total necunoscuți. Se știe că publicul vine la teatru și de dragul unui actor. Nu mai vorbesc de regizori, total ignorați de masa spectatorilor. La un film, în schimb, mai vezi pe cite cineva că se duce să-l vadă pentru că „e făcut de Stanley Kramer”...

L. Volovici

Profira Dascălu

Aș avea de spus, în această privință, ceva și despre presă. Există la Iași cronici. La toate spectacolele. Toate însă elogioase. Ziarele și revistele noastre sînt foarte citite și judecările pe care le susțin conțază în orientarea cititorilor. Nu-mi amintesc să fi întâlnit în paginile presei ieșene discuții asupra vreunui spectacol, un schimb deschis de opinii și — de ce nu — polemic. Dar să nu învinovățesc doar presa ieșeană. Și cronică „de la centru“ ne cam ignoră. Se scrie fără discernămint valoric, deopotrivă despre spectacolele mediocre, ca și despre spectacolele bune din țară. Nu-i vorbă, nici la Iași acestea din urmă nu sînt apreciate după merit. Nu pot spune că ziarele și revistele din Iași sînt o prezență activă în viața teatrului; nu tu dezbaterei, nu tu portrete de actori, de regizori. Cu atît mai puțin o preocupare constantă față de problemele specifice, față de esența muncii artiștilor de teatru.

PROFIRA DASCĂLU

muncitoare, fabrica „Confecția“

— Nu merg la teatru. De patru ani, de cînd am terminat Școala profesională din Timișoara, n-am mai văzut nici un spectacol de teatru. Îmi ajung emisiunile de la T.V.

— Dar văd că activezi în brigada de agitație a fabricii. Ai instructor un actor, pe Puiu Vasiliu, care vă învață într-un fel „teatru“. Cum se face atunci că ești atît de lipsită de interes pentru teatru ?

— Știi și eu ? Așa...

Acad. prof. dr.

IULIU NIȚULESCU

— Sînt un spectator vechi. Din timpul studenției. Odată cu înaintarea în vîrstă, cercul

preocupărilor se strînge. Nu ne mai putem oferi prea des plăcerea de a frecventa teatrul. Am prețuit întotdeauna actorii de la Iași. Și am prețuit întotdeauna spiritul de sobrietate, măsura, pe care le regăsește și acum atît în jocul artiștilor cît și în scenografia de astăzi. Iașul a avut întotdeauna un mînușchi de comici de bun gust, capabili de compoziții savuroase. Continuitatea valorilor, reîntinerirea cadrelor e un aspect care merită a fi remarcat în teatrul ieșean. Am asistat la cîteva spectacole în care am văzut cîteva actori care au preluat cu talent și știință valorile interpretative ale marilor actori ieșeni. Mă refer la Dăncinescu, la Vilcu, la Adina Popa, la George Macovei. Dar și la alții.

Am văzut recent *Sfînta Ioana a Abatoarelor* de Brecht. Mi-a plăcut interpretarea. Iașul a realizat cîteva frumoase succese din opera lui Brecht. Îmi amintesc de acel foarte frumos spectacol *Mutter Courage* cu Margareta Baciu, ca și de *Pantila* cu Dăncinescu, de *Galileo Galilei* cu Vilcu. O inițiativă interesantă și originală o constituie, cred, recitalul de poezie „Marele joc“, pe versuri de poeți ieșeni. Sînt bune și binevenite, unele încercări făcute în spiritul artei moderne. Nu toate trebuie însă să iasă în public. Mă refer la acele încercări care manifestă un modernism exagerat și pe care eu, personal, nu-l agreez. Ar fi bine dacă în jurul acestor încercări s-ar iniția unele discuții. Am impresia că întreaga artă modernă greșete, uitînd de convențiile fiecărei ramuri în parte. O discuție în jurul temei „Cum trebuie să se recite, cum trebuie spus versul“ ar elucida poate multe din confuziile care planează în acest domeniu. Am asistat la unele recitaluri, în care, cu intenție, se ștergeau rimele, se schimbau cadențele, dispăreau formele caracteristice speciilor, toate fiind înlocuite cu o exprimare albă, cu o „naturaletă“ cotidiană, care nu numai că ucideau forma specifică în care s-a exprimat poetul, dar, mai ales, ideea pe care o transmitea. În dorința de a fi cit mai firesc, se uită artificialul frumosului artistic, existența unei plăceri a verbului, a sonorităților. Pe vremuri, Nottara a fost acuzat, pe bună dreptate, cred eu, pentru declamație. Era într-adevăr în acea declamație o exagerare care nu mai servea textul. Dar nici procedeele de azi al actorului, care vorbește cu spatele la public și cu o voce scăzută și albă, nu mi se pare a fi o soluție fericită. Am asistat la multe recitaluri, tulburate din sală de repetate și supărătoare strigăte: „mai tare“, „mai tare“! Unele versuri sînt făcute să sune. Mă gîndesc bunăoară la Hugo. Dacă-l declami frumos, simți imediat farmecul caracteristic al sonorității versurilor lui.

Foarte frumos acest cadru alcătuit din lucruri vechi, de muzeu, al recitalului de la Iași. Dar, cred că această înscenare meritorie n-a avut suficientă substanță poetică.

ION DUMITRU

student anul IV, Facultatea de matematică-mecanică

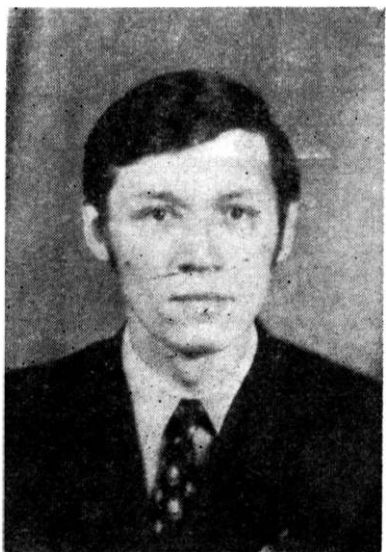
— Ceea ce m-a impresionat la spectacolul *Sfinta Ioana a Abatoarelor* a fost omogenitatea, lucru mai rar în spectacolele obișnuite de aici, de la Iași. În unele montări apar supărătoare discrepanțe, diferențe stilistice. Urmăresc de patru ani, de când sînt student la Iași, activitatea teatrului. După părerea mea, repertoriul nu reușește să imbine armonios piesele clasice cu cele de actualitate. După un colaj ultramodern — *Drumul increderii* — sau după piese de actualitate, pretins moderniste — (*Duet* sau *Tango la Nisa*), apare deodată un autor de epocă, dar nu prin piesa sa cea mai reprezentativă. Eu cred că repertoriul unui Teatru Național ar trebui cumpănit, în baza unei unități de gândire artistică: salturile valorice derutează, pînă la urmă, gustul publicului.

MIRCEA SÎRGHII

student, anul V, chimie industrială

— Am jucat la noi împreună cu alți colegi — studenți: *În căutarea sensului pierdut* de Ion Băieșu. Ne place acest autor receptiv la problemele existenței, care nu dă indicații precise, ci sugerează o seamă de lucruri, pe care interpreții pot să le amplifice cu noi sugestii, să le îmbogățească sensurile. Și *Iertarea* și *Vinovatul* sînt piese foarte interesante. Regret că Băieșu a fost jucat numai la Casa de Cultură a studenților. Aș dori să-l văd interpretat și de profesioniștii din Iași. Nu știu de ce studioul Teatrului Național din Iași nu promovează lucrările care conțin noi tendințe ale dramaturgiei noastre. Aștept mai mult de la acest studio.

Mircea Sirghi

MARIA NIȚESCU

inginer chimist, Fabrica de antibiotice

— Sînt o iubitoare de teatru, dar mai mult de film. Freeventez mai ales spectacolele echipelor din București, care vin în turneu la Iași. Am la inimă cîțiva actori: Radu Beligan, Silviu Stănculescu, Olga Tudorache, Silvia Popovici. De spectacolele ieșene nu sînt prea încântată. În ultima vreme teatrul nostru se mișcă anevoie. Nu are un repertoriu deosebit, care să te atragă. Spectacolele n-au coezune. Se simte adesea, izbitor, manifestîndu-se două școli diferite de interpretare: cea a vîrstnicilor și cea a tinerilor. Programul alternează spectacole foarte moderne regizate, cu altele realizate foarte tradiționalist, chiar prăfuit.

O problemă foarte importantă, după mine, o constituie educarea publicului. Cred că și teatrul și presa noastră fac foarte puțin pentru educarea spectatorului mediu. Iașul are acum o populație numeroasă, provenită din mediul rural. În fața formulelor moderne de teatru, a utilizării metaforei scenice, a simbolului, a sugestiei, aceștia sînt total neavertizați. Trăim un moment în care modernul se întrepătrunde cu tradiționalul. Omul, care vine nepregătit, rămîne adeseori deconcertat, cu o dispoziție receptivă foarte aproximativă. Aluența mare a studenților la spectacolele de factură modernă e explicabilă; ei înțeleg, ba poate și gustă asemenea spectacole. Există însă anumite categorii de tineri care nu sînt familiarizați cu nici un fel de artă. Cum să-i „încălzim” pe aceștia pentru artă?

Prof. dr. doc. ION IANCU

— Am frecventat multe spectacole, am văzut și am cunoscut mulți actori. Și aici la noi și la Paris. Teatrul prezintă, fără discuție, pentru noi, medicii, care trăim zilnic în fața unor drame, pe lângă destindere, și un interes deosebit. Nu am preferințe exclusive. Urmăresc cu plăcere și pe Shakespeare și pe O'Neill, și pe Oscar Wilde, dar și pe Baranga, pe Ion Omescu sau pe Andi Andrieș. Mi-a făcut întotdeauna plăcere să-i văd pe scenă pe Ștefan Dănculescu, Any Braeschi, Teofil Vilcu, George Macovei și alții. Un actor îndrăgît, pe care l-am cunoscut foarte bine, a fost Mîluță Gheorghiu. Unii îl considerau cabotin. Dar eu știu cu cîtă muncă, cu cîtă stăruință și mîgălă își căuta el formule de expresie, mijloacele prin care dorea să fie accesibil, să se înscrie în gustul și preferințele publicului. Nu-l lăsa deloc indiferent modul în care trebuia să exprime unele lucruri pentru a fi mai bine înțeles de masa publicului. Căuta mereu în dedesubturi, formulele aparent cabotine de la suprafață.

Am cunoscut aproape pe toți directorii Naționalului ieșean: Mihail Sadoveanu, Ionel Teodoreanu, Mihai Codreanu, Ilie Grămadă...

Mihai
Bantaș

Consider că personalitatea directorului reprezintă o problemă esențială pentru viața, pentru prestigiul și ecoul activității unui teatru. De aici pornesc toate împlinirile în toate domeniile, și în repertoriu și în valorificarea artiștilor. Îmi face impresia că repertoriul lașului nu este prea potrivit și că valorificarea trupei tinere este și ea insuficientă.

MIHAI BANTAȘ

calculator, secția fire, Uzina de fibre sintetice

— Nu știu dacă mai există undeva vreun amator de teatru care să-și manifeste atât de concret pasiunea și să facă ceea ce fac eu. Să încerce în mod dezinteresat, din proprie inițiativă, uneori cu afectarea propriului buget, să facă prozești de teatru. O fac pentru că sînt un adevărat împătimit. Acum doi ani am încercat să fac pentru tovarășii mei din uzină abonamente la toate spectacolele stațiunii. Am reușit să aduc la teatru pînă și navetiști, care au fost foarte receptivi în raport cu școala elementară pe care au urmat-o, și s-au achitat cu conștiințozitate de toate obligațiile, chiar și de cele bănești. Mai trist a fost cu unii ingineri... Pe lingă că nu mi-au plătit abonamentul, mă și întrebau — și nu în glumă — dacă la premiera *Bolnavului închipuit* a lui Molière vine în sală și autorul... Eu pun mult suflet în această acțiune, sînt un păgubos agitator voluntar, nu mă obligă nimeni să fac treaba asta. De aceea sînt foarte trist și decepționat, cînd observ că mai ales tineretul refuză să meargă la teatru, unii se lasă foarte greu lămuriți, sînt în stare să dea imediat 30 de lei pentru un spectacol cu Margareta Pîslaru și nu scot din buzunar patru lei să meargă la un spectacol de teatru. Spectacolele oricît de proaste de muzică ușoară sînt preferate. Asta e realitatea. Am

fost fericit cînd am reușit să lămuresc vreo 300 de oameni mai ales ucenicii de la secția fire, să-i fac să renunțe la un pachet de „Amiral” și să-și cumpere bilete! I-am dus la *Fintina Blanduziei*, la *Duet* și la *Interesul general*. După acest din urmă spectacol mi-au cerut insistent să-i mai duc la teatru. Printre aceștia au fost cițiva care sînt de patru-cinci ani în Iași și nu văzuseră niciodată sala Teatrului Național. Astora le-am spus că, dacă nu le-o place spectacolul, nu le iau bani pe bilet, și pe deasupra le mai cumpăr și un carion de prăjituri. Am cîștigat pariul. Am știut că merg la sigur, știam la ce-i duc: *Opinia publică*. Ca să pot populariza toate spectacolele, eu le văd în prealabil de două-trei ori. Rețin subiectul, să-l pot povesti, în așa fel, încît să-i tenez pe oameni, să-i determin să meargă să vadă. Distribuirea mecanică a билетelor nu dă rezultate. Eu am avut cîștig de cauză la sectorul meu, care este un sector totuși redus, ca număr. La celelalte secții nu prea am avut succes. Ar trebui ca responsabili culturali, care se lasă foarte greu, să fie ei mai activi. Și teatrele ar trebui să găsească niște mijst substanțial din partea factorilor responsabili din partea sindicatului, a secției de învățămînt etc. Nu poți la infinit să faci totul de unul singur. La un moment dat te epuizezi. Și teatrele ar trebui să găsească niște mijloace mai eficiente pentru a stringe legătura cu spectatorii. Și, în orice caz, să fie măcar înțelegătoare cu cei care, dezinteresat, le aduc „apă la moară”, spectatori. Cunosc un caz: un cetățean a distribuit 200 de bilete la un spectacol, sperînd să poată — el și soția lui — să-l vadă pe gratis... Seara, nu l-au lăsat să intre în sală. A doua oară, cred, că omul acesta nu va mai face o asemenea mobilizare. Și poate că nici pe el nu-l va mai prinde nimeni la vreun spectacol.

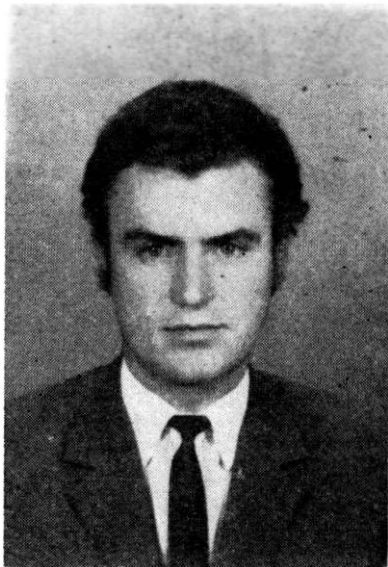
— Repertoriul actual al Teatrului Național din Iași, în ce privește dramaturgia modernă, mi se pare, fără a uita excepțiile, redus la piese românești de calitate îndoielnică. Și în ceea ce privește piesa cu caracter istoric, teatrul nostru a început să facă unele concesii inadmisibile. Am văzut, de exemplu, reprezentată piesa *Dacia Felix*, de o autoare, am și uitat cum îi spune; un text incoerent, sub orice nivel. Înțeleg, un repertoriu nu poate fi absolut bun, o piesă mai slabă, poate fi inclusă ca încurajare. Dar nu înțeleg calculul invers: într-un șir de piese slabe să apară și eite una foarte bună. După o perioadă strălucită, numai cu mari spectacole, ca aceea în care s-a jucat *Vară și Iunie, Din jale s-a intrupat Electra*, a început deodată să apară în repertoriu tot felul de înscălări ca *Jaguarul roșu* sau mai știu eu care de același soi: nu știu ce pot căuta în repertoriul unui Teatru Național.

ION TRIFAN

student, anul III, Construcții, Institutul politehnic

— Părerile despre teatrul nostru sînt împărțite în funcție de gradul de cultură, de educație, de gust și preferințe, chiar de dispoziție. Cu o dispoziție proastă nu te duci, și — dacă te duci — nu reacționezi cum trebuie la un spectacol. Am îndrăgit de mic teatrul nostru. Am apucat actori mari; unii au rămas credincioși scenei noastre ieșene,

Ion Trifan

alții au plecat. Am văzut multe piese din literatura română și străină, puse în scenă de diferiți regizori. Unele mă satisfăceau, altele nu. M-am deprins să fiu foarte exigent. Am văzut tot ce s-a reprezentat pe scena ieșeană. Mi-au plăcut mult cîteva spectacole mari: *Mutter Courage* cu Margareta Baciu, *Vară și Iunie* și *Din jale s-a intrupat Electra* cu Elena Bartok, *Noaptea iguanei* cu Liana Mărgineanu, *Veac de iarnă* și *Galileo Galilei* cu Teofil Vilcu, *Lungul drum al zilei către noapte* și altele. Cu repertoriul actual, și mai ales cu piesele de actualitate pe care le-a inclus în ultimele stagioni, teatrul nostru nu se ridică, cred eu, la valoarea numelui său și a valoroasei sale tradiții. Teatrul nostru e totuși un teatru național și nu un oarecare teatru de stat. Ar trebui să se distingă ca atare. Urmăresc revistele de literatură și artă și văd ce piese pun alte teatre, și, mai ales, trupele mari din București. De la începutul stagiunii și pînă la această dată, cînd vorbesc eu dv., teatrul nostru a scos doar trei premiere: *Fintina Blanduziei*, *Interesul general* și *Sfînta Ioana a Abatoarelor*, aceasta pregătită de anul trecut. Dacă, în opt luni, a scos trei premiere, nu văd cum în cele 2—3 luni pînă la sfîrșitul stagiunii să mai poată scoate și cele patru piese anunțate. Iar dacă în ritmul încetinit de pînă acum, calitatea producției artistice, a lăsat de dorit (și *Fintina Blanduziei* și *Interesul general* au fost spectacole slabe), ce se va întîmpla de acum încolo? Deși unii au criticat montarea cu *Sfînta Ioana* a lui Brecht, eu cred că acest spectacol a fost interesant și util, mai ales prin faptul că a scos în valoare calitățile unor actori: Cornelia Gheorghiu, George Măcovei, Boris Olinescu, Virgil Costin. Nu același lucru îl pot spune despre *Interesul general*, unde regia și actorii n-au slujit textul. La un nivel artistic inadmisibil de slab se prezintă, în repertoriul actual, *Noaptea furtunoasă* a lui Caragiale. Este un fenomen curios, la teatrul nostru, acela că dispar din repertoriu cele mai interesante și mai de succes spectacole. Nu mă gîndesc la marile spectacole de demult, care, oricum, nu mai pot fi reinviolate. Ci la cele recente. — la *Bolnavul închipuit* sau *Ce înseamnă să fii Onest* — care nu sînt programate decît foarte, foarte rar sau deloc.

M-a interesat concepția Cătălinei Buzoianu asupra textului lui Molière. Păcat numai că s-a oprit la jumătate în împlinirea ei practică. Introducerea muzicii moderne pentru sublinierea unor situații sau idei poate fi o îndrăzneală utilă; numai că nu a compensat lipsa de relief a unor interpretări. În teatru, ea și în tehnică, o inovație cred că trebuie dusă pînă la capăt pentru a putea fi evaluată ca atare.

Teatrul nostru se achită foarte slab, cred eu, de îndatoririle lui față de tineretul orașului, față de pretențiile, aspirațiile și exigențele celor aproape 30.000 de studenți, cîți sînt în acest centru universitar. Cu *Tango la Nisa* și, mai ales, cu *Duet*, împins mereu și des în

reptoriu, în ciuda celor 50-60 de spectatori din sală, teatrul nu-și îndeplinește, așa socotesc eu, misiunea sa educativă. Ambele piese își propun să dezbate probleme ale tineretului. Dar aceste probleme n-au fost aprofundate de autori, lucrurile esențiale au fost expediate, tratate la suprafață. N-am pretenția desigur ca teatrul din Iași să-și asume singur această răspundere. Nu știu să existe multe piese, și foarte bune, despre și pentru tineret. Aceasta e o problemă de ordin național și ar trebui să-i pună pe gânduri pe toți scriitorii. Eu mă refer la nevoia unui efort sporit pentru a găsi acele lucrări ale marilor scriitori, care să intereseze mai mult tineretul. Tematica pentru tineret nu trebuie înțeleasă în mod îngust și schematic, redusă la sfaturi puerile și îndemnuri didactice. E vorba de acele piese care tratează la înalt nivel artistic marile sentimente, marile îndatoriri, marile răspunderi sociale și patriotice. Mi-e dor să văd *Romeo și Julieta*, mi-e dor de *Hamlet*. Nu neapărat cu Laurence Olivier; vreau să-l văd cu un actor de-al nostru. Vreau să văd o actriță de-a noastră jucind — la cinci ani după absolvirea Institutului — pe Ofelia sau pe Julieta. Așteptăm fiecare stagiune cu nerăbdare, să vedem ce talente tinere apar la Iași. De câteva stagii n-am mai văzut nici un absolut. Dar chiar tinerii pe care îi avem nu sînt valorificați la potențialul talentului lor. În mari partituri în stare să-i consacre. Aș vrea să văd doi actori, de aceeași calitate, abordînd același rol, ca să pot face comparații. Aș mai vrea apoi să vină și la noi, la Iași, mari regizori, să monteze spectacole. Teatrul nostru Național a rămas pe mîna a două tinere, talente, e adevărat, dar nu poți lăsa totul pe mîna lor. A fost Dan Nasta și a pus foarte frumos în scenă *Ce înseamnă să fii Onest*. Spectacolul a dispărut multă vreme din repertoriu, fiindcă un actor a plecat la București. Era oare de neîmlocuit? Și cu plecările astea... S-a instaurat acum, parcă, un obicei: cum se ridică un actor în provincie, cum îl ia Bucureștiul. Bucureștiul a adunat toată spuma, iar provincia a rămas pur și simplu fără „vedete”. Oare la teatrele din regiuni nu e nevoie și de „vedete”? La asta nu se gîndește oare nimeni? Și dacă tot se adună toți actorii buni în București, atunci măcar să ne facă cîntea și să vină mai des, în turnee, la Iași, cu spectacolele lor etalon și nu cu spectacole oarecari, de duzină. Am vrea să vedem și noi *Scrisoarea pierdută* și *D-ale carnavalului*, *Leonce și Lena*, *Regele Lear*. Or, astea sînt numai pentru export? Am fost foarte bucuroși că i-am văzut, recent, pe Marcela Rusu și Radu Beligan în *Virginia Woolf*. Naționalul bucureștean ar fi putut însă să ne trimită în turnee și alte spectacole reprezentative. Cu *Tache, Ianke și Cadîr* și cu *Heidelbergul de-altădată*, cu acea foarte slabă dramatizare după Călinescu, *Enigma Ottiliei*, nu a fost mulțumită decît pătura cea mai puțin exigentă a publicului ieșean.

Rudolf Melnichi

N-aș vrea să se creadă că am ceva cu poetul, pe care-l respect și stimez foarte mult, Corneliu Sturzu. Dar cred că, în calitate sa de director, nu a reușit încă să mobilizeze toate forțele artistice pentru a menține și a spori prestigiul pe care-l merită, pe toate planurile, această instituție. Poate că sînt eu prea exigent. Dar ce să fac? Trăim în secolul XX, cucerim luna, vorbim la telefon cu capătul celălalt al pămîntului, iar la teatru sîntem osîndiți să vedem *Duet* sau mai știu eu ce alte piese măruntele...

RUDOLF MELNICH I

inginer textilist

— Am o părere bună despre Teatrul din Iași, deși nu-i sînt un spectator credincios. Aș dori însă ca teatrul să vegheze mai atent asupra spectacolelor cedate întreprinderilor: să asigure și acestora nivelul premierei, dacă se poate. Am văzut *Duet* și mi-a făcut impresia unui spectacol descusut, plin de impurități. Cit despre echipa de teatru a întreprinderii noastre, aș fi fericit dacă ar fi sprijinită de comitetul sindical, pentru a-și putea desfășura o activitate permanentă, nu să fie înviată (reactivată) doar în preajma concursurilor biennale. Aici, la noi în întreprindere, sînt mulți dornici să joace teatru. Ne satisfacem această pasiune jucînd în echipele altor întreprinderi, pe la Casa de cultură a municipiului. Buna desfășurare a activității culturale dintr-o întreprindere poate juca, după părerea mea, un rol foarte mare în educarea și formarea gustului spectatorilor.

(anchetă realizată de Valeria DUCEA)

Mi-am pus în două rânduri o întrebare asemănătoare. Prima dată, acum câțiva ani, când Liviu Ciulei a realizat un spectacol brechtian cu valori incontestabile — *Opera de trei parale* — și a renunțat la muzica lui Kurt Weil. A doua oară, recent, când, urmărind cu bună și legitimă încordare premiera lui Lucian Giurghesu cu *Mutter Courage*, nu m-am întilnit în spectacol cu muzica devenită celebră a lui Paul Dessau.

M-am întrebat ce a determinat abandonarea unor partituri muzicale de mare notorietate, supravverificate în neșumărate reprezentații de pe diverse meridiane, și ce justificare dobîndeau noile armonii în noile interpretări ale textelor brechtiene.

Încercînd să deslușesc răspunsul, mi-am făcut mai întîi un sever examen de conștiință, pentru a mă feri de... ispita rutinei, a conservatorismului și pentru a putea susține cu inima împăcată opoziția eventuală la contemporanilor din cale-afară de zeloși care ar putea să mă considere un tradiționalist sclerosat.

CONTRAPUNCT NECESITATE ȘI OBLIGAȚIE HORIA DELEANU

Muzica prevăzută pentru spectacolele brechtiene nu poate fi numai o acompaniament agreabil și nici măcar un simplu fundal, chiar potrivit acordat cu desfășurarea acțiunii, a narațiunii.

În „Despre muzică în teatrul epic“ („Über die Verwendung von Musik in einen epischen Theater“), Brecht, ridicîndu-se cu vehemență împotriva „muzicii culinare“ înțeleasă ca „un act steril de voluptate“, pledează pentru „o muzică... filozofică“, pentru partituri care devin în raport cu piesele sale „o contribuție muzicală la acest teatru“. Într-o asemenea perspectivă, *singura posibilă* dacă ne înscrim în logica compoziției lucrărilor autorului *Vieții lui Galileo Galilei*, song-urile rămîn o componentă funcțională a operei literar-dramatice, un element de structură organică a teatrului epic. În acest tip de teatru, simplele, chiar dacă fermecătoarele armonii nu-și găsesc locul, deoarece ele se pot justifica numai într-un mod *specific*, și indisolubil legate de structura textului dramatic și, mai mult decît altă, direct implicate în economia lui. De aceea, Brecht atrage atenția asupra „dificultăților care apar pentru muzică în rezolvarea sarcinilor puse în față de teatrul epic“. De aceea, în toate caietele de sală de la Berliner Ensemble, în toate autocomentariile asupra lucrărilor sale, marele om de teatru german așează programatic pe frontispiciu, alături, numele scriitorului (Bertolt Brecht) și numele compozitorului (Kurt Weil, Paul Dessau,

Hanns Eisler), lăsînd după aceea să apară numele directorului de scenă, al pictorului scenograf ș.a.m.d.

În mărturiile cuprinse în „Theaterarbeit“, Paul Dessau, autorul song-urilor din piesa închinată Annei Fierling, consemnează: „Muzica la *Mutter Courage* a fost realizată în 1946 în strînsă colaborare cu Brecht“. Și arată mai departe cum această colaborare s-a făcut în relație intimă cu filozofia fiecărei secvențe literar-dramatice, cu sensurile majore ale întregului text, scriitorul și compozitorul fiind, prin forța lucrurilor, asociați în fiecare gînd, în fiecare sunet.

Apreciînd rezultatele obținute de compozitor, Brecht remarcă în comentariile asupra piesei (*Mutter Courage und Ihre Kinder. Aufzeichnungen*): „Despre muzica lui Paul Dessau la *Mutter Courage* trebuie spus mai înainte de toate că ea nu se distinge printr-un ușor caracter melodic. Ca și decorurile zgîrcite, muzica aceasta lasă un anumit cîmp de activitate pentru fantezia spectatorilor“. Conștient cu crezul său teoretic, marele scriitor

explică și de ce a imaginat în spectacol un „semn... al muzicii“, merit „să împiedice constituirea falsei impresii, conform căreia cîntecele cresc din acțiunea însăși“. Și locul lăsat liber pentru fantezia publicului, și tendința de oarecare separare a song-urilor de acțiune își aduc, în viziune brechtiană, contribuția la apariția „efectului de distanțare“ (*V. Effekt*). La sporirea lucidității actorului și spectatorului, la configurarea atitudinii lor critice, revoluționare.

Așa crede Brecht !

Nu contest spectacolele brechtiene cu unele soluții interesante ale lui Liviu Ciulei și Lucian Giurghesu.

Nu contest, mergînd dincolo de aceste spectacole — care nu constituie decît una dintre premisele posibile ale discuției, — tentația nobilă, pe deplin justificată de dezvoltarea teatrului, de a refuza formulele pietrificate, de a inova. Dar sînt silit să fac distincția netă dintre *necesitatea* stringentă de a schimba ceva și *obligația* dezinvoltă, adesea aproape frivolă, de a face modificări, orice fel de modificări, pentru a se semnala insistent, zgomotos, prezența spiritului inventiv. Și între nevoia reală și presupusa obligație, opțiunea mea se îndreaptă invariabil către necesitatea firească, izvorîită din natura teatrului și din descoperirea noutății autentice. Aceasta, cu orice risc. Chiar cu risul de a fi considerat de cîțiva, sau de mai mulți contemporani prea zeloși, un tradiționalist sclerosat...